

Отъ направенитѣ раскопки въ крѣпостѣта при изрвото сѣлише сж открити основи на разни римски постройкы и два надписа, отъ които става явно, че крѣпостѣта е сжществувала въ времето на римскитѣ императори Валерияна и Адрияна. Сегашното име отъ кого е дадено, не е извѣстно; казва се да е било образувано отъ Радиинъ-градъ, нѣ по всѣка вѣроятность, както спомѣнува и Раковски въ своитѣ списания е дадено отъ Турцитѣ и пренесенъ отъ името на мѣстностьта „Хисарлъжъ“ „Хезаръ градъ“ „Разградъ“. Слѣдъ завладяването на България отъ турцитѣ, по всѣка вѣроятность, българското насѣление се е распіяло и името на мѣстностьта се е забравило, та и завоевателитѣ другояче не се и казвали, освѣнъ Хисарлъжъ.

По предание се говори, че старото сѣлище въ мѣстностьта „Юртлъкъ“, се е казвало „Доброва“, което се е принесло и на една махала въ сегашния Разградъ, „Доброшка“, на която жителитѣ, приказва се, да сж засѣдени отъ тамъ. До първата четвъртина на това столѣтие, българското насѣление въ града е било твърдѣ малко и се е ограничавало само въ махалитѣ „Доброшка“ и „Башбунарска“; насѣлението на които махали, упорито се държи и неизоставя нито на родното си облѣкло, нито своитѣ обичаи, нито пъкъ поради своя твърдѣ характеръ и пропуска нѣкой нововъвѣдения въ своя животъ. По голѣмата частъ отъ сегашното българско население е заселено отъ 1828 до 1856 година, отъ търновскитѣ, габровскитѣ и други планински мѣста, за това и въ Разградъ, говоримия диалектъ доста много се различава отъ Ески-Джумайскій и Шуменскій. Твърдѣ малко граждани има, на които дѣдитѣ и бацитѣ да сж се родили въ града Разградъ. Съ една дума; ядрото на сегашното българско население на града, освѣнъ казанитѣ двѣ махали, е сгруппирано отъ пришелци отъ всичкитѣ планински мѣста на Северна България. Това се потвърждава и отъ запазенитѣ мѣжду турцитѣ прѣдания, за голѣмата джамия „Ибрямъ-Паша“, което казватъ се споменувало и въ фермана ѝ, издаденъ отъ тогавашнитѣ султани. Ето що се говори: Прѣзъ 1614 година, когато било сѣзидано и доискарано великолѣпното и монументално здание на голѣмата джамия, построена отъ нѣкой си Ибрямъ Паша — тогавашний управитель на града Разградъ и околностьта, за